

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: pasts@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

03.10.2022. Nr. 1-17/2993

Uz 30.06.2022. Nr. 6-8/103

Tiesībsargam

*Par administratīvā naudas soda piemērošanu
audžuģimenē un bērnu aprūpes iestādē ievietotiem
bērniem*

Tieslietu ministrijā 2022. gada 30. jūnijā tika saņemts tiesībsarga atzinums pārbaudes lietā Nr. 2021-04-23D (turpmāk – Atzinums), kurā tiesībsargs konstatēja problemātiku Administratīvās atbildības likuma (turpmāk – AAL) 267. panta otrajā daļā un 269. panta trešajā daļā noteiktā regulējuma piemērošanā attiecībā uz audžuģimenēs un bērnu aprūpes iestādēs esošiem bērniem. Atzinumā tiesībsargs secināja, ka naudas soda piemērošana par administratīvajiem pārkāpumiem bērniem, kuri atrodas audžuģimenē vai bērnu aprūpes iestādē, ir nelietderīga un nenodrošina ne sabiedrības tiesiskās intereses, ne arī veicina bērna tiesiskuma apziņu. Tiesībsarga ieskatā tiesiskas valsts principam atbilstošāk būtu AAL 16. pantā noteikt, ka bērniem, kuri atrodas audžuģimenē vai bērnu aprūpes iestādē, par administratīvajiem pārkāpumiem naudas sodu nepiemēro. Ievērojot minēto, tiesībsargs aicina Tieslietu ministriju veicināt grozījumus AAL un izvērtēt naudas soda piemērošanas bērniem lietderību un atbilstību bērnu vislabākajām interesēm. Visbeidzot, tiesībsargs Atzinumā lūdz informēt par paveikto un plānoto rekomendāciju ieviešanā.

Nemot vērā minēto, informējam, ka Tieslietu ministrija ilgstoši meklē risinājumus, kā aizstāt bērniem administratīvo atbildību ar bērna interesēm un vajadzībām atbilstošu procesu, aizstājot formālo sodīšanu, kur galvenā uzmanība tiek koncentrēta uz administratīvā pārkāpuma fakta konstatēšanu un pierādīšanu, ar atbalstu un palīdzību gan bērnam, gan viņa ģimenei. Tieslietu ministrijas ieskatā, lai pilnībā atteiktos no bērnu administratīvās atbildības administratīvo sodu veidā, nepieciešams pilnveidot bērnu likumpārkāpumu profilakses darbu ar bērniem pašvaldībās. Attiecīgi Tieslietu ministrija ir izstrādājusi iespējamus grozījumus Bērnu tiesību aizsardzības likumā, kas varētu pilnveidot un stiprināt bērnu likumpārkāpumu profilakses darbu pašvaldībās, tādējādi uzlabojot primāro prevenciju bērniem. Par izstrādātajiem grozījumiem 2022. gada 14. augustā Bērnu tiesību aizsardzības likuma pastāvīgajā darba grupā notika diskusijas, grozījumi guva konceptuālu darba grupas locekļu atbalstu, tomēr vienlaikus darbs pie likumprojekta izstrādes ir turpināms, jo ir virkne neatrisinātu problēmjautājumu. Tāpat informējam, ka tuvākajā laikā tiks publicēts Valsts kontroles revīzijas ziņojums ""Problēmbērni" – pieaugušo neizdarības spogulis", kurš cita starpā paredzēs virkni ieteikumu un priekšlikumu gan Tieslietu ministrijai, gan citām atbildīgajām institūcijām, tajā skaitā arī bērnu administratīvās atbildības jomā. Attiecībā uz tiesībsarga aicinājumu Tieslietu ministriju veicināt AAL 16. panta grozījumus, nosakot, ka nepilngadīgajam, kurš nodots aprūpē audžuģimenei vai atrodas bērnu aprūpes iestādē, naudas sodu

nepiemēro, informējam, ka Tieslietu ministrija 2022. gada 29. septembrī organizēja Tieslietu ministrijas Administratīvās atbildības likuma pastāvīgās darba grupas sēdi, kurā jomas praktiķi diskutēja par optimālākajiem risinājumiem AAL pilnveidošanai. Darba grupas sēdē izskanēja dažādi viedokļi un tika nolemts nevirzīt grozījumus AAL 16. pantā, kas paredzētu, ka bērniem, kuri atrodas audžuģimenē vai bērnu aprūpes iestādē, par administratīvajiem pārkāpumiem naudas sodu nepiemēro. Darba grupas locekļi atzina, ka šāds regulējums pārkāptu vienlīdzības principu (naudas soda piemērošana būtu atkarīga no tā, kādā ģimenē bērns dzīvo, tāpat, dzīvojot bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē bērnam var būt savi finanšu līdzekļi). Darba grupas locekļi atzina, ka būtu nepieciešams pilnībā atteikties no naudas sodu piemērošanas bērniem, vienlaikus atzīstot, ka nepieciešami alternatīvi risinājumi un pakalpojumi bērniem. Darba grupas sēdes protokols, kurā tiesībsargs varēs detalizētāk iepazīties ar darba grupas locekļu dažādajiem viedokļiem, tiks nosūtīts nākamās nedēļas laikā.

Nobeigumā Tieslietu ministrija vēlas uzsvērt, ka jau spēkā esošais regulējums, kā to norāda arī tiesībsargs savā Atzinumā, nepārprotami nosaka, ka bērniem primāri ir piemērojami audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi. Tieslietu ministrija periodiski sūta pašvaldībām skaidrojumu par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu prioritāru piemērošanu (kārtējā vēstule pašvaldībām tika nosūtīta 2022. gada 23. aprīlī). Līdz ar to nav racionāli izskaidrojami iemesli, kādēļ amatpersonas nereti izvēlas bērniem piemērot tieši naudas sodus. Spēkā esošais normatīvais regulējums piedāvā bērna interesēm atbilstošākus risinājumus, līdz ar to paralēli jaunu risinājumu izstrādāšanai, nepieciešams uzlabot spēkā esošā regulējuma piemērošanas praksi.

Tieslietu ministrija izsaka tiesībsargam pateicību par paveikto darbu, aktualizētajiem problēmjautājumiem un apņemas savu iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai esošā regulējuma ietvaros bērniem tiktu piemērota administratīvā atbildība, sasniedzot AAL 13. pantā noteikto administratīvā soda mērķi.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

A. Smiltēna